

Samen werken aan brede welvaart voor Tilburg in 2050

30 juni 2025

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Inleiding.....	3
Wat brede welvaart inhoudt.....	3
Sprokkelen en prakkezeren.....	3
De samenwerkende partners van de Alliantie 013.....	4
2. Onze droom voor alle inwoners van Tilburg.....	5
3. Het wiel voor brede welvaart Drie kapitalen en twaalf thema's.....	8
Twaalf thema's en onze kijk op de toekomst.....	8
De drie kapitalen van Tilburg	9
4. Waar willen we naartoe? En waar staat Tilburg nu?	10
Thema's die we willen verbeteren	10
Thema 1. Sociale samenhang	10
Thema 2. Wonen.....	11
Thema 3. Gezondheid	12
Thema 4. Veiligheid	12
Thema 5. Ecosystemen en biodiversiteit	13
Thema's die we aandacht blijven geven	14
Thema 6. Onderwijs.....	14
Thema 7. Milieu en klimaat	14
Thema 8. Arbeid en vrije tijd	15
Thema 9. Mobiliteit	16
Thema 10. Materiële welvaart.....	16
Thema 11. Welbevinden.....	17
Thema 12. Cultuur	17
Het smalle pad naar brede welvaart.....	18
5. Samenwerken in de Alliantie 013 Brede welvaart is van ons allemaal.....	19
Bronnen.....	22

1. Inleiding

Dit document gaat over samen werken aan brede welvaart in Tilburg. Aan hoe we de stad en onze dorpen in 2050 voor ons zien. Waar we van dromen. Maar ook wat de belangrijkste onderwerpen zijn om aan te werken. Dat doen we graag samen met jou. Beschouw dit document daarom als een oproep. Welke ideeën heb je voor onze stad? Waar wil je een bijdrage aan leveren? Waar zet jij je voor in?

Wat brede welvaart inhoudt

Brede welvaart gaat over het bereiken van kwaliteit van leven in Tilburg en de regio. Zonder dat het ten koste gaat van de toekomst of van andere plekken in de wereld. We houden rekening met wat mensen nu én later van waarde vinden. En we laten niemand achter!

Brede welvaart is het doel waar we naar streven. Het biedt ook een kompas en een werkwijze om keuzes en afwegingen te maken. Daarom is brede welvaart ons leidend principe voor de toekomst van Tilburg. Het komt niet in de plaats van de verschillende ambities, die wij en partners in de stad al hebben. Wel zorgt het er voor dat onze buurten, wijken, dorpen, stad en regio op een evenwichtige en kwalitatief hoogwaardige manier blijven ontwikkelen. Juist door de verschillende ambities en opgaven naast elkaar te zetten en samen te bepalen waar in de verschillende gebieden behoefte aan is. Dit geeft ons veerkracht en weerbaarheid om transities goed door te komen. In het bijzonder de transities op het gebied van klimaat en energie, wonen, voedsel, landbouw en natuur, vergroening en circulaire economie.

Sprokkelen en prakkezeren

Waar staan we nu in 2025 en waar willen we heen in 2050? Om een antwoord te krijgen op die vraag, hebben we inzichten gesprokkeld. Met inwoners, ondernemers en organisaties uit de gemeente. We zijn geïnspireerd geraakt door de bijdragen van een aantal hoogleraren van de Tilburg University. Samen met hen hebben we verkend hoe we kunnen werken aan brede welvaart als perspectief én kompas. Ook hebben we geprakkezeerd over de toekomst van Tilburg. Wat moeten we de komende jaren doen om een breed welvarende gemeente en regio in 2050 te zijn?

Het resultaat van de sprokkel- en prakkezeerfase is terug te vinden in het document [Resultaten sprokkelfase Tilburg in 2050](#). Zie ook de website [Home | Tilburg 2050](#).

Afbeelding 1. Straatgesprekken Tilburg 2050, juli 2024

De samenwerkende partners van de Alliantie 013

De Alliantie 013 is een beweging van partners in Tilburg die samen werken aan brede welvaart. Deze bestaat uit ondernemers, maatschappelijke organisaties, onderwijs, kennisinstellingen en verenigingen, stichtingen en coöperaties waarin onze inwoners actief zijn. De gemeente heeft hierin een belangrijke rol, als hoeder van de brede welvaart. In 2025 zijn we officieel gestart.

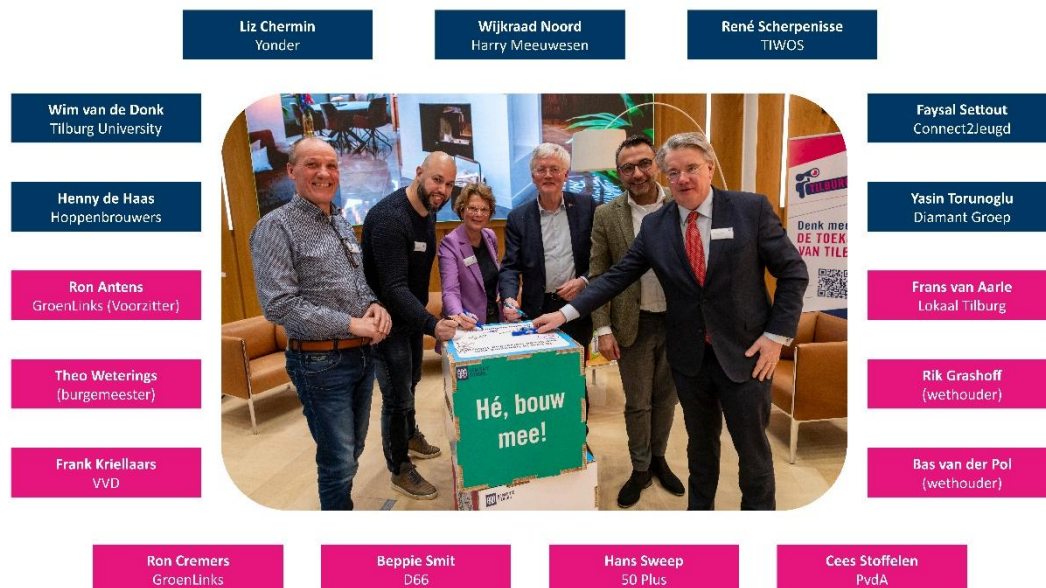
Wat kunt u toevoegen aan brede welvaart? Doe mee!

Hoe we brede welvaart in Tilburg willen bereiken krijgt langzaam vorm. Beschouw deze tekst daarom als een startdocument. Onze droom voor Tilburg in 2050 staat erin. Hoe we de stad en dorpen van de toekomst voor ons zien. Maar ook hoe we er nu voor staan. En wat de Alliantie de komende tijd doet. Dit alles ter inspiratie om aan de slag te gaan.

Wil jij je aansluiten bij de Alliantie? Of meepraten over brede welvaart in Tilburg? Welkom!

Met hartelijke groet,

De Alliantie 013 i.o. en de raadswerkgroep Tilburg in 2050

- Leden Alliantie 013 i.o.
- Leden Raadswerkgroep Tilburg in 2050

2. Onze droom voor alle inwoners van Tilburg

Het is maandag, 18 april 2050, kwart voor elf in de ochtend. Het is 33 graden en de temperatuur stijgt snel. De stad oogt loom en dampig en is klaar voor het feest in de stad. Tilburg viert haar 241ste verjaardag en je voelt alleen maar trots. Al die uitbundige mensen op straat. Dit feest is voor iedereen. Vroeger was er alleen een bescheiden feest in een wijk. Nu wappert overal de Tilburgse tweekleur. In de dorpen, op het Stadhuis, op het Paleis-Raadhuis, aan de huizen, scholen en bedrijven. En aan de vele soorten woongebouwen die de stad rijk is.

Het is jouw stad, Tilburg

Jouw blik glijdt over de gebouwen in het hart van de stad. Het Paleis-Raadhuis geniet van de landelijke bekendheid en schittert als een witte parel. De plek die opnieuw invulling heeft gegeven aan het motto van de gemeente: 'Hier ademen onze inwoners vrij!' Felle debatten, tegendraadse voorstellingen, liefdevolle verbindingen en waardige herdenkingen. Het kan hier allemaal. In vrijheid en democratie.

Het Tilburg van iedereen

Het is nog niet zo lang geleden dat de voormalig burgemeester zich uitsprak. 'De volgende burgemeester kan gewoon uit Tilburg Noord komen. Ook jij kan de volgende burgemeester zijn.' Hij had gelijk. In 2037 was het zover. Jongeren kregen hierdoor een boost om meer mee te denken over hun stad. Zij zorgden zelf voor de komst van de wijkparlementen. De lokale democratie leeft! In Tilburg kun je jezelf zijn en bereiken wat je wil. Nieuwkomers ontvangen inwoners met een open blik en iedereen kan zich hier ontwikkelen, groeien en uiteindelijk stralen.

Vrij ademen kan écht hier

De stad is groen, waar je ook kijkt. Van het Spoorpark langs de Kennis-as naar de groene campus van Tilburg University tot het Stadsbos013. Van de groene linten tot de parken, pleinen en ringbanen. Door de vele bomen blijft de stad relatief koel en leefbaar, ondanks de verzengende hitte in de lange zomers. Je hoort het geroezemoes. Mensen ontmoeten elkaar op nieuwe plekken, ook buiten de stad in de landschapsparken. Er wordt gesport, gewandeld en gebarbecued tot 's avonds laat.

Metropolaan Tilburg

Tilburg is een diverse en veelkleurige stad geworden. Een woonstad met vele identiteiten. Voor iedere leefstijl is een mooie plek. Je woont fijn in de dorpen, wijken en buurten. Nieuwe kleinschalige buurten zoals Stappegoor zijn toegevoegd. Het hoogstedelijke en metropolitane Tilburg ervaar je in de Spoorzone en Kenniskwartier waar wordt gewoond, gewerkt en genoten van het culturele aanbod. De successen van de Piushaven en de Koningswei zijn hier herhaald. Je voelt de energie van de stad die Tilburg is geworden.

Herinner je je nog de zorgen?

Al die jaren geleden, over de klimaatverandering die zich voltrok? En de verandering is er. Gelukkig is Tilburg vroeg begonnen met het vergroenen van de stad en de dorpen. Je hebt hier geen last van de hevige regenbuien. Het water trekt snel weg in de grond of wordt afgevoerd naar het waterlandschap buiten de stad. Met de komst van de Brabantse waterstoffabriek in 2032 en even later de geothermiec centrale is er genoeg lokale duurzame energie en warmte voor de stad en regio. En ja, het duurde nog wel wat jaren om dit via het fijnmazig en veerkrachtig lokaal energie- en warmtenet bij alle ondernemers en inwoners thuis te brengen. Maar het was de investering waard.

Kijk, de toren van de Heikese kerk

Die toren die zo veel Tilburgse evenementen heeft gezien. Ontmoeten en verbroederen lijken vanzelf te gaan. Niet alleen met ons carnaval. Je ziet het beeld van Willem II op de Heuvel staan. Wat zal hij trots naar de stad kijken. Die is schoon en gezond. Er is geen uitstoot van betekenis meer en de luchtkwaliteit is enorm verbeterd. De met zonnepanelen overdekte snelfietspaden tussen de Brabantse steden zijn enorm populair. Binnen 45 minuten sta je in de stad vanuit de Brabantse steden en onze regio. Ook de korte ritjes op de fiets zijn razend populair bij de Tilburgers.

Fier op Brabant

Inmiddels heeft Tilburg, als grootste grensstad van Nederland, meer dan 300.000 inwoners. Samen met Eindhoven, Breda, Antwerpen en Leuven is de Euregio Brabant nieuw leven ingeblazen. Vanuit de stedelijke regio Breda-Tilburg is de samenwerking met de burens over de grens geïntensiveerd. Brabant floreert als economisch trekpaard in de EU. Ingebed in een rijk landschap met meanderende beken, karakteristieke heidevelden en streeksterke landbouw. Met een menselijke maat!

Er vliegt een helikopter over

Het geluid ken je maar al te goed. Door de vele oefeningen vanuit Gilze Rijen zijn er geen windmolens gekomen. In ruil daarvoor kwam de Brabantse waterstoffabriek. De waterstof dient als energiebron voor de technische maakindustrie op Wijkevoort. Veel industriële toeleveranciers hebben een plek gevonden op onze bedrijventerreinen. De maakindustrie, een stevig icoon uit het verleden, is nu voorloper van innovatieve en duurzame bedrijvigheid. De broedplaatsen met de onderwijs- en kennisinstellingen brengen veel nieuwe ideeën, startups en versnelling in de transities.

Werken aan welvaart en welzijn

Tijdens en na de handelsoorlog, midden jaren '20, keerden veel Nederlandse en Brabantse bedrijven terug uit Azië. Tilburg gonst van de werkgelegenheid door de nieuwe, duurzame bedrijven die actief naar de stad zijn gehaald. De keuze om in te zetten op deze innovatieve bedrijvigheid heeft gezorgd voor een stevig fundament van de regionale economie. Ze dragen elk op hun eigen wijze een steentje bij aan de sociale samenhang van de stad en het ecologisch systeem.

Leren op locatie

Het Kenniskwartier is uitgegroeid tot het Onderwijscluster van Zuid Nederland met o.a. onze universiteit, Avans, Fontys, Yonder en de Defensie Academie. Die fijne onderlinge samenwerking heeft geleid tot de komst van het Brabants academisch medisch centrum (BAMC). Op de zorgcampus aan de Kempenbaan. Varianten op het succesvolle concept Mindlabs zien we terug in het Kenniskwartier, op Wijkevoort maar ook in de wijken Noord en West. Je ziet nu zó veel variatie aan onderwijs; bij bedrijven, organisaties en soms nog in de collegebanken. En de oude schoolgebouwen? Dat zijn leer- en werkplekken geworden van onze buurten.

Digi Tilly

Er is een volwassen digisector, met bijvoorbeeld automatisering, robotisering en brede inzet van artificial intelligence. Hier willen mensen aan bij dragen! De vraag uit de arbeidsmarkt en aanbod van opleidingen sluiten naadloos op elkaar aan. En daarom blijven steeds meer studenten na hun studie wonen in Tilburg. De sector zorgt voor het grotendeels automatiseren van de logistieke sector. Dit was nodig met de krapte op de arbeidsmarkt vanwege de vergrijzing en ontgroening. De arbeidsmigranten leveren hier ook hun waardevolle bijdrage binnen sectoren zoals zorg en maakeconomie.

Niet de gekste, wel de stoerste

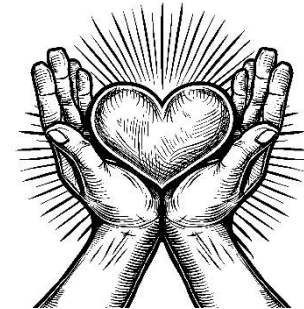
Je voelt de trots onder de supporters. De stoere kerels van Willem II spelen al jaren in de top vijf van de Benelux league. Het vrije karakter van de stad trekt steeds meer culturele vrijdenkers aan, die zorgen voor een stroom aan vernieuwing en verwondering. Voor de bijzondere en unieke culturele en sportevenementen moet je in Tilburg zijn. Dat weten ook de vele bezoekers van de Tilburgse Spelen, waar ieder jaar een mooie waaier wordt aangeboden met klassieke en moderne evenementen en culturele manifestaties. En sommige dingen blijven... de Hooggaatie pronkt op de jaarlijkse Kermis!

Samen staan we sterk

In Tilburg werken we samen! Bewoners nemen initiatief en maken het verschil voor de wijken en buurten. De kleinschaligheid van wijken en buurten zorgt ervoor dat je je verbonden voelt. Ook in mindere tijden helpen ze elkaar. Je ziet dat dit iets doet met mensen! Eenzaamheid is aanzienlijk minder geworden onder de Tilburgers en de mentale gezondheid is verbeterd. Er zijn talloze sportclubs, culturele verenigingen, energie- en zorgcoöperaties en sociale verbanden actief. Inwoners bepalen zelf hun koers, geholpen door de overheid, organisaties, ondernemers en instellingen.

Met elkaar

In de speeltuin klinkt klaterend gelach. Jonge kinderen spelen met water. Ze spetteren zichzelf en elkaar nat bij de fontein. Je hoort tieners basketballen. Gezinnen delen eten met elkaar bij de BBQ-plaats. Oudere Tilburgers spelen een potje schaak bij het wijkontmoetingscentrum. Er is koffie en limonade. Het was best moeilijk voor je buurjongen om aansluiting te vinden. Dat is nu gelukkig voorbij. De kinderen in de speeltuin zwaaien naar hem. Doe je ook mee? Tilburgers weten precies wat belangrijk is voor mensen. We kijken naar elkaar om en laten niemand achter!

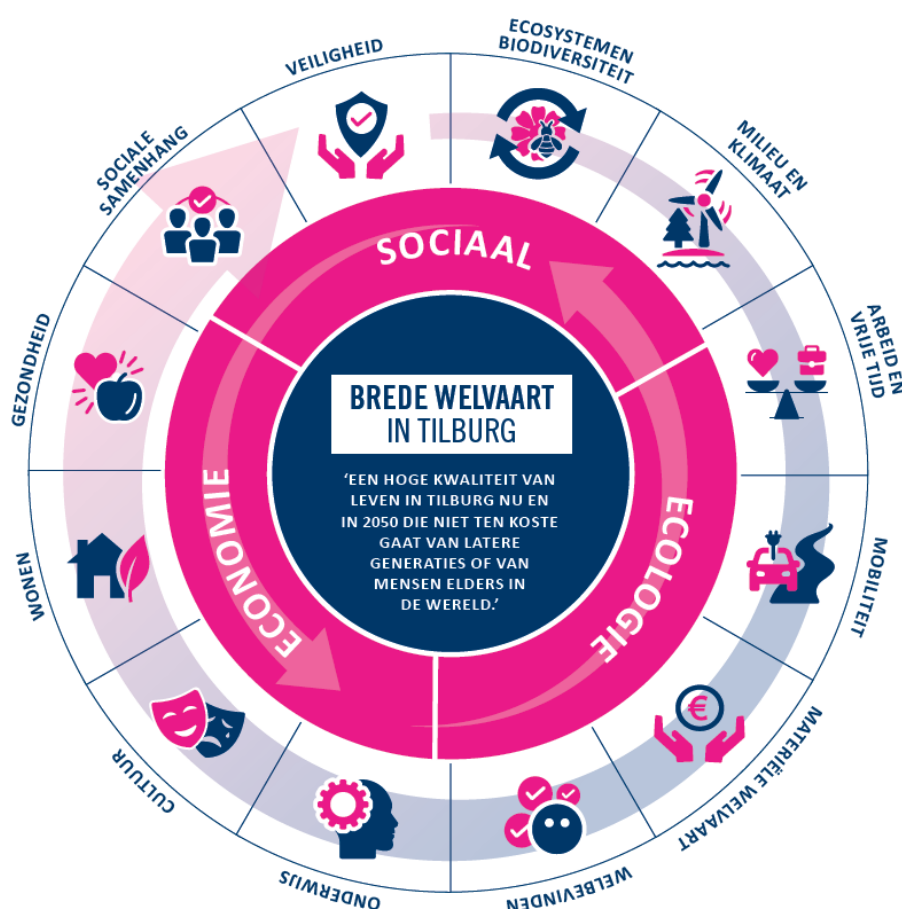
Dit is het verhaal van onze stad.

In Tilburg ademen we vrij(heid). Ook in 2050.

3. Het wiel voor brede welvaart

Drie kapitalen en twaalf thema's

In de sprokkel- en prakkezeerfase zijn heel veel ideeën opgehaald. Die hebben we langs het 'wiel van brede welvaart' gelegd. Zoals je hieronder ziet heeft het wiel twee lagen. In de binnenste cirkel staan de drie kapitalen voor Tilburg: sociaal, ecologie en economie. Daaromheen staan de 12 thema's die samen invulling geven aan brede welvaart. Alle thema's zijn met elkaar verweven. Vandaar ook de pijl in de lagen. Vindt er bijvoorbeeld een ontwikkeling plaats binnen het thema onderwijs? Dan is er een grote kans dat het invloed heeft op bijvoorbeeld arbeid en vrije tijd, mobiliteit en materiële welvaart. De thema's zijn dus niet gekoppeld aan één van de drie kapitalen. Alles heeft met elkaar te maken.

Afbeelding 2.
Het wiel van brede welvaart

Twaalf thema's en onze kijk op de toekomst

Wat zou het mooi zijn. In de toekomst scoren we op alle 12 thema's uit het wiel goed. Dan zijn de kapitalen sociaal, ecologie en economie in balans. Om tot een evenwichtige ontwikkeling van stad en dorpen te komen, pakken we de thema's op die achterblijven. Door de jaren heen zullen dat steeds andere zijn, afhankelijk van de ontwikkeling van de stad en dorpen en de impact van de gemaakte keuzes.

Wat gaan we doen?

We brengen eerst in beeld hoe we er voor staan. Een 'foto van de stad' laat zien hoe we scoren op de verschillende thema's van brede welvaart vergeleken met andere steden. En of er sprake is van een positieve of negatieve ontwikkeling. Vaak is er al beleid met doelen opgesteld voor de thema's. Door de gemeente of door (één van) de vele partners in de stad. Deze doelen kunnen elkaar versterken, maar ook in de weg zitten.

Daarom stemmen we de werkzaamheden in de stad slim af, zowel tussen de partners als de gebieden! Zo werken we efficiënter én verhogen we het niveau van brede welvaart. Daarover meer in hoofdstuk 5.

De drie kapitalen van Tilburg

Het niveau van brede welvaart kunnen we verhogen als de drie kapitalen in evenwicht ontwikkelen. In onze toekomstbestendige stad zijn we sociaal, economisch en ecologisch in balans. Dan is Tilburg een fijne plek om te wonen, werken en verblijven. Wat dat inhoudt, staat hieronder per kapitaal uitgelegd. Bij brede welvaart mag de ontwikkeling van het ene kapitaal, niet ten koste gaan van de andere kapitalen. Dit uitgangspunt is overigens niet nieuw. Het staat ook in de [Omgevingsvisie 2040](#) en de [Agenda Sociaal 013](#).

1. Sociaal

We werken aan sociale samenhang in wijken en dorpen. Iedere inwoner heeft recht op een **Goede start** en een veilige **Ruimte** om in te leven. We creëren **Optimale** kansen voor iedereen. In een **Wereld** waarin iedereen gezien, gehoord en gewaardeerd wordt. Goede, betaalbare en duurzame woningen en een prettige en **Veilige** leefomgeving horen daarbij. In Tilburg noemen we dit de **GROW+V** waarden. Deze waarden zijn samen met inwoners benoemd bij de Agenda Sociaal 013 en sindsdien een belangrijke drager voor het gemeentelijk beleid en het beleid bij de sociale partners in de stad. Ook de activiteiten vanuit het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) zijn hierop gebaseerd. Deze waarden zijn overigens niet alleen van invloed op het sociale kapitaal, maar ook op het ecologische en het economische kapitaal.

2. Ecologie

Een klimaatbestendig Tilburg is essentieel in een wereld die steeds warmer, droger én natter wordt. Natuur in en om de stad, water, biodiversiteit, een schone lucht en voldoende (natuurlijke) schaduw zijn belangrijke thema's voor alle inwoners. Een veerkrachtige natuur is goed voor mens en dier en draagt bij aan een fijne en gezonde omgeving om te wonen, werken, recreëren, bewegen en sporten. Natuur en groen om te leven. Want zij kunnen wel zonder ons, maar wij niet zonder natuur en groen. Daarnaast werken we naar een duurzaam energie- en warmtesysteem, dat zoveel mogelijk draait op bronnen uit de regio. We nemen afscheid van fossiele brandstoffen, die niet beschikbaar blijven in de toekomst en onze leefomgeving vervuilen.

3. Economie

We versterken het economische ecosysteem door het verbeteren van de ontwikkel- en innovatiekracht van het Tilburgs bedrijfsleven (het brede MKB). Ons DNA "sociaal x experiment = creatie" is het vertrekpunt voor de transitie naar een Next Economy, die experiment uitlokt, nieuwe ideeën doet opborrelen. Met clustervorming op plekken als de Spoorzone/Mindlabs en in de maakindustrie is de innovatiekracht op orde. En zijn we in staat om niet alleen kennis en talent te ontwikkelen, maar ook vast te houden in Tilburg. We richten ons op een duurzame en innovatieve kenniseconomie. Kennisinnovatie zorgt voor stijgende productiviteit en een aantrekkelijke arbeidsmarkt. Onder meer in de maakeconomie en de data- en informatiesector. Het helpt ons in het vinden van de duurzame en digitale oplossingen voor de transitie naar een circulaire economie. Een economie die andere delen van de wereld niet uitput. En die niet ten koste gaat van toekomstige generaties.

4. Waar willen we naartoe?

En waar staat Tilburg nu?

De belangrijkste kansen en uitdagingen voor Tilburg, daarover gaat dit hoofdstuk. Hoe zien we onze stad in 2050? En wat is het startpunt anno 2025? Daarmee weten we waar we nu staan en wat ons nog te doen staat. In waar we nu staan, zijn drie soorten informatie opgenomen.

- Het is een samenvatting van de sprokkel- en prakkezeerfase.
- De Brede Welvaart foto van Tilburg 2050 is opgenomen, die onderzoeksbureau Het PON & Telos maakte in 2024.
- Er staan verwijzingen in naar de Foto van de Leefomgeving van Arcadis.

We gaan uit van de 12 thema's van het Wiel van brede welvaart in Tilburg. De thema's zijn, gezien de informatie uit de sprokkel- en prakkezeerfase, in te delen in twee categorieën:

1. De thema's waarop we het nu nog niet zo goed doen en waarop we de komende jaren het meest willen verbeteren: thema's 1-5.
2. Thema's waarop we wel goed scoren of goed op weg zijn maar die (uiteeraard) wel aandacht van ons blijven vragen. Bijvoorbeeld vanwege uitdagingen of kansen van buitenaf. Denk aan landelijke of internationale ontwikkelingen. Het gaat hier om thema's 6-12.

Dit stuk is niet bedoeld om een compleet beeld te geven per thema. We benoemen op hoofdlijnen de grootste uitdagingen en kansen voor Tilburg. Niets in dit hoofdstuk is in beton gegoten. Per jaar bekijken we hoe we verdergaan. We doen ervaring op over wat werkt en wat niet. En ook in de tijd kunnen prioriteiten verschuiven.

Meer weten?

Wil je meer lezen over de uitkomsten van de sprokkel- en prakkezeerfase? Of over de onderzoeken van Het PON & Telos en Arcadis? Alle informatie staat op onze website www.tilburg.nl/tilburg2050 en www.denkmee.tilburg.nl/2050.

Thema's die we willen verbeteren

We beginnen met de vijf thema's van brede welvaart, die op dit moment niet goed scoren of een negatieve ontwikkeling laten zien. Het zijn de thema's, die we met voorrang moeten verbeteren als we aan een breed welvarend Tilburg willen werken. Een Tilburg, waar stad en dorpen zich evenwichtig ontwikkelen. Waar alle thema's van brede welvaart een positieve score hebben.

Thema 1. Sociale samenhang

Waar staan we in 2050?

- De sociale samenhang binnen buurten en wijken is groot. Mensen vieren en rouwen samen het dagelijks leven. Ze helpen elkaar met de dagelijkse problemen. Bijvoorbeeld op het gebied van zorg en educatie.
- Het collectief staat weer voorop. De scherpe kant van het individualisme hebben we vaarwel gezegd.
- Er zijn talloze coöperaties en andere samenwerkingsverbanden ontstaan. Ze zijn er bijvoorbeeld voor wonen, energie en zorg. Ouderen hebben zelf kleinschalige woonzorgvoorzieningen gecreëerd. Er zijn meerdere energiecoöperaties op dorps- en wijkniveau. En mensen regelen hun zorg collectief, in hun eigen buurt. Er zijn mede op initiatief van inwoners spontane ontmoetingsplekken ontstaan die een centrale rol spelen in de buurt.

Waar staan we nu?

Het PON & Telos heeft de situatie in Tilburg onderzocht en vergeleken met andere steden én met de situatie in 2019. Tilburg scoort over het algemeen vrij matig op sociale cohesie en in vergelijking met andere steden zelfs relatief slechter. En dat terwijl Tilburg juist een gemeente is waar het om de mensen gaat en waar iedereen er mag zijn en mee kan doen! Een sociale, leefbare en inclusieve stad. Een stad waar je je snel thuisvoelt.

Het percentage inwoners dat eenzaam is, is vanaf 2019 gestegen. Het aandeel personen dat aangeeft vaak of regelmatig contact te hebben met vrienden, familie en burens is gedaald. Ook zien we een daling in het aantal vrijwilligers in gemeente Tilburg. Een effect dat we ook landelijk terugzien.

Verschillen binnen onze gemeente lijken groter te worden en vragen om aandacht. Op plekken waar het al goed ging, gaat het beter. Waar het minder goed ging, gaat het nog steeds minder goed. Of zelfs slechter dan eerst. Dat blijkt uit het onderzoek en inwoners geven dit zelf ook aan.

We zien een steeds grotere tweedeling in opleiding, inkomen, gezondheid en in de buurten. Daarnaast is individuele vrijheid een centrale levenswaarde geworden. Inbreng vanuit overheid wordt snel als betuttelend ervaren. Tegelijkertijd zien hoogleraren van de Tilburg University de eerste tekenen van een kentering. Sommige mensen gaan op zoek naar nieuwe sociale verbanden rond thema's zoals energie, woonvormen en zorg.

Thema 2. Wonen

Waar staan we in 2050?

- Iedere Tilburger heeft een voor haar/hem passende woonruimte. Daarvoor worden 35.000 duurzame woningen gerealiseerd tot 2050. Minimaal 30% hiervan door woningbouwcorporaties en is sociale huur. En 40% is betaalbare huur en koop. Het woningaanbod sluit aan bij de woonbehoefte van verschillende doelgroepen. Zo zien we in de dorpen meer nieuwe betaalbare en levensloopbestendige woningen en zijn de Spoorzone, Stappegoor, Kenniskwartier en Hart van Noord met lef, creativiteit en ambitie samen met inwoners gerealiseerd.
- De bestaande woningvoorraad is betaalbaar verduurzaamd naar een energielabel A of B. Er wordt geen gebruik meer gemaakt van fossiele brandstoffen. Alle gebruikte elektriciteit én warmte komt van duurzame bronnen.
- In alle wijken en dorpen is het prettig wonen, verblijven en sporten. Met voldoende groen om klimaatadaptief te zijn. Inwoners voelen zich thuis in hun eigen buurt.
- We zijn flexibel in het gebruik van gebouwen. Tilburg kent vele plekken in de stad en dorpen waar ruimte is voor het combineren van wonen en werken.

Goed om te weten: in 2050 is meer dan 40% van alle huishoudens in Brabant een eenpersoonshuishouden. In Brabantse steden ligt dit percentage nog hoger. Dit blijkt uit gegevens van de provincie Brabant. Voor demografische ontwikkelingen gaan we uit van gematigde groei van de bevolkingsomvang en volgen het advies van de Staatscommissie. We passen, waar nodig, onze interventies hierop aan. Zo kunnen we het hoofd bieden aan te hoge druk op de woningmarkt, de zorg en het onderwijs.

Waar we nu staan we nu?

Tilburg scoort erg wisselend op het thema wonen en woonomgeving. Vanaf 2019 is de tevredenheid over de woonomgeving toegenomen. We scoren goed op de voorzieningen index en de tevredenheid van inwoners over de winkels is goed. Ook zien we een kleine daling in het percentage personen dat binnen twee jaar wil verhuizen. Afgenomen is de tevredenheid over de woning. Bovendien ervaren veel mensen geluidhinder. Van verkeer, de spoorweg of burens.

In vergelijking met andere gemeenten in Nederland scoort Tilburg gemiddeld tot goed op het thema Wonen & Woonomgeving.

Het woonbeleid staat naar de toekomst toe onder druk, zegt Arcadis. Dit is een gevolg van demografische ontwikkelingen en schaarste aan ruimte. Zijn er voldoende woningen voor starters en ouderen en is er voldoende ruimte voor het bouwen van woningen?

Inwoners geven aan beschikbaarheid, betaalbaarheid en doorstroming belangrijk te vinden. Zij zien de noodzaak van hoogbouw en kleinere woonruimtes. Maar als inwoners mogen kiezen, dan hebben ze liever een grondgebonden woning met een tuintje. Ideeën voor het aanpakken van het woningtekort zijn er ook. Door leegstand aan te pakken, ruimte te maken voor kleinschalige (collectieve) woonconcepten en door het mogelijk maken van woningopsplitsing, mantelzorg-aan-huis en hospitaverhuur.

Goed om te weten: buurtverbondenheid is een sterke voorspeller van hoe mensen brede welvaart ervaren. Hoe meer mensen zich verbonden voelen met hun buurt, hoe meer tevreden ze zijn met de kwaliteit van hun leven en leefomgeving.

Thema 3. Gezondheid

Waar staan we in 2050?

- Alle Tilburgers zijn gezonder geworden. Inmiddels zitten we op gemiddeld Nederlands niveau. Jongeren én ouderen bewegen en sporten meer.
- De gezondheidskloof is kleiner geworden. We eten gezonder en dat is betaalbaar voor iedereen. En de ruimtelijke inrichting van onze stad en dorpen werkt stimulerend om gezond te kunnen leven.
- Zorg vindt veel meer plaats met het oog op kwaliteit van leven én betaalbaarheid. In Tilburg kennen we zorg met menselijke maat. We zijn kritischer geworden op wat leven met goede kwaliteit inhoudt.
- Met technologie kan steeds meer. We zetten het in waar mogelijk, maar het menselijke contact staat nog steeds voorop.

Waar staan we nu?

Veel inwoners in Tilburg vertonen riskant gedrag. Denk aan overmatig alcoholgebruik, roken en overgewicht. De gemiddelde levensverwachting is relatief laag.

Als je de Tilburgse situatie van 2019 vergelijkt met nu, dan zijn de resultaten op het gebied van gezondheid wisselend. Het medicijngebruik is gedaald en de afstand tot de huisarts en het ziekenhuis is afgenomen. De hoogte van de zorgkosten is iets toegenomen, maar scoort nog altijd relatief goed. Het aantal mensen dat chronisch ziek is en het aantal mensen dat onvoldoende beweegt is iets toegenomen. Wat opvalt is dat de beoordeling van de eigen gezondheid relatief slecht scoort en is afgenomen.

Tilburg scoort op het thema Gezondheid en Leefstijl gemiddeld tot slechter dan andere gemeenten.

Inwoners vinden gezondheid een belangrijk thema. Zij zien een gezondheidskloof ontstaan en zien een rol voor de overheid weggelegd om deze te dichten. Hulp bij preventie is welkom. Denk aan informeren, inrichten van gezonde buitenruimten en ongezond eten minder prominent in het straatbeeld. Zorg met een gezicht vinden inwoners ook belangrijk. Inzet van technologie is onvermijdelijk, maar kan en mag het menselijke contact niet vervangen.

Thema 4. Veiligheid

Waar staan we in 2050?

- We zijn een weerbare en vitale stad. Weerbaar tegen statelijke ondermijning, zoals cybercrime, aanvallen op infrastructuur en fysieke dreiging. Ook de criminele ondermijning is hanteerbaar. We hebben er meer grip op.
- Buurten en wijken zijn aantoonbaar veiliger geworden. Door oplettende inwoners die samenwerken. En door actieve betrokkenheid van gemeente en politie. Het aantal diefstallen, inbraken en berovingen (zowel fysiek als online) is gedaald. Er is meer tolerantie, waardoor er bijvoorbeeld minder straatintimidatie is.

- De verkeersveiligheid is enorm toegenomen. Inwoners wandelen en fietsen meer. Ook maken ze meer gebruik van het openbaar vervoer.
- De treinen met gevaarlijke stoffen, zoals chloor, razen niet meer over het spoor dwars door de woonwijken van Tilburg.

Waar staan we nu?

Veiligheid is een issue in de gemeente Tilburg. Zowel voor delicten, slachtofferschap als voor verkeersveiligheid. Het thema scoort vrij matig. Daarnaast zien we toenemende polarisatie tussen verschillende groepen en culturen in de stad en neemt de tolerantie en verdraagzaamheid af.

In vergelijking met 2019 is er op een aantal terreinen vooruitgang. Het aantal vermogens-, vandalisme-, gewelds- en seksuele delicten daalt ten opzichte van 2019. Ook zien we een daling in het aantal verwijzingen naar Halt voor jongeren. Er zijn minder slachtoffers en mensen die zich (weleens) onveilig voelen. Maar: deze indicatoren scoren nog steeds relatief slecht tot matig. Ook in vergelijking met andere gemeenten scoort Tilburg relatiever slechter op het thema Veiligheid.

Jongeren in Tilburg geven aan dat ze vooral onveiligheid ervaren als het gaat om drugsgebruik in het uitgaansleven. Jong en oud vinden verkeersveiligheid heel belangrijk. Veel verkeerspunten worden als onveilig ervaren. Auto's en fietsers zitten elkaar in de weg. En het gebrek aan handhaving van verkeersregels wordt vaak genoemd.

Het huidige beleid voor verkeersveiligheid en omgevingsveiligheid zal volgens Arcadis, gegeven de trends en ontwikkelingen, leiden tot een verbetering van de leefomgeving in 2050. Wat betreft omgevingsveiligheid is de verwachting dat de milieubelastende activiteiten, waaronder vervoer van gevaarlijke stoffen over het spoor, de komende jaren zal toenemen.

Goed om te weten: traditionele criminaliteit verschuift langzaam naar digitale criminaliteit. 'Reguliere' vormen van criminaliteit worden digitaal, zoals diefstal en oplichting. Nieuwe vormen van criminaliteit zijn steeds makkelijker te plegen, zoals identiteitsfraude, hacking en softwaregijzelingen.

Thema 5. Ecosystemen en biodiversiteit

Waar staan we in 2050?

- De stedelijke regio heeft een gezond ecologisch fundament. Er is een grote biodiversiteit, omdat de kwaliteit en kwantiteit van bodem en water weer op orde zijn gebracht, natuurlijke systemen zijn hersteld en het gebied tussen de ringbanen een stuk groener is geworden.
- De Tilburgse groenstructuren zijn verbonden aan de Natura 2000-gebieden, via onze stadsregionale parken Moerenburg/Koningshoeven, Stadsbos013 en Pauwels. Het groen in de stad en dorpen blijft en beklijft. Er is meer kwaliteitsgroen. Dat is niet alleen esthetisch, maar ook biodivers en verkoelend groen. Inwoners vertoeven er graag voor recreatie, sport en rust.
- Inwoners voelen eigenaarschap voor het groen in hun buurt en onderhouden het.

Waar staan we nu?

De ecologische thema's staan over de hele linie zwaar onder druk. Ook in vergelijking met andere gemeenten in Nederland scoort Tilburg relatief slechter op het thema Ecosystemen en biodiversiteit. De kwaliteit van bodem en oppervlaktewater is beneden peil, evenals soortenrijkdom en rode lijst soorten. Het stikstofdossier is een blijvend aandachtspunt. Bomen in het openbaar en de belevingswaarde van het landschap scoren goed.

De kracht van Tilburg is het groene karakter van de stad en dorpen in een groene omgeving met veel natuur. Dat is wat inwoners zeggen. Het is een belangrijke reden om in Tilburg te gaan wonen en er te blijven. Ook de hoogleraren van Tilburg University zeggen: "De natuur kan wel zonder de mens, maar de mens kan niet zonder de natuur! Het is aan de overheid om de zachte waarden zoals, groen, water en natuur te borgen."

Thema's die we aandacht blijven geven

De andere thema's van brede welvaart scoren op dit moment in Tilburg goed of beter dan in vergelijkbare steden. Niet alle indicatoren van de thema's scoren echter even goed en de thema's kennen grote opgaven (zoals een energietransitie) voor de komende jaren. Vandaar dat we deze thema's ook de nodige aandacht (blijven) geven.

Thema 6. Onderwijs

Waar staan we in 2050?

- Tilburg is een volwaardige en brede nationaal toonaangevende onderwijs- en kennisstad, waar alle lagen van onderwijs zijn vertegenwoordigd. Van primair tot wetenschappelijk onderwijs. Tilburg staat in de top 10 van Nederlandse kennissteden.
- Voor iedereen is er de mogelijkheid om een leven lang te blijven leren. Doorlopende leerlijnen maken onderwijs en opleiding voor iedereen toegankelijk.
- Onderwijs vindt plaats in de hele stad. Praktijkonderwijs vindt plaats bij organisaties en ondernemers. Maar eigenlijk leert iedereen in de praktijk, zowel in theoretisch als praktisch onderwijs. De term schoolbanken kennen we niet meer. De stad is de leeromgeving van de toekomst geworden.
- Er is een innovatieve wisselwerking tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Beide dagen elkaar op dat front uit. Kennisinstellingen, ondernemingen en overheden werken samen. Zo verzilveren we voortdurend nieuwe economische kansen en creëren we arbeidsplaatsen.

Waar staan we nu?

Tilburg is een échte studentenstad met circa 70.000 studenten in het MBO, HBO en WO. Ongeveer 1 op de 5 inwoners van Tilburg is student. Het geeft de stad een bijzondere identiteit. Deze sterke kennisinfrastructuur heeft een belangrijke spin-off voor het culturele leven, typische evenementen, de sport en een bruisend uitgaansleven.

Binnen het thema Onderwijs scoren we wisselend. De afstand tot de basisschool en het voortgezet onderwijs is kleiner geworden. Daarnaast is het aandeel praktijkopgeleiden gedaald en is het aantal hbo- en wo-studenten toegenomen. We zien een kleine daling in het aantal studenten dat onvertraagd hun diploma behaalt en een daling in het aantal voortijdig schoolverlaters. Toch scoren we op deze punten relatief slecht. Het aandeel beroepsbevolking dat in de high- mediumtech werkzaam is nog gering, maar stijgt wel.

In vergelijking met andere gemeenten in Nederland scoort Tilburg gemiddeld tot goed op het thema Onderwijs & Kennis.

Inwoners geven aan handwerk, vakmanschap, échte ambachten en 'het maken' belangrijk te vinden. Het maakt Tilburg uniek in de ogen van de Tilburgers. We waren er sterk in in het verleden en we zijn er sterk in in de toekomst. Oog voor het lokale MKB is dan belangrijk. Inwoners geven ook het advies: hou het talent in de regio. Dit vraagt om een passend aanbod van werkgelegenheid en een prettige, gezonde, groene, veilige woon- en leefomgeving in de stad en onze dorpen.

Goed om te weten: Europa staat voor een inhaalslag en moet (met behulp van kunstmatige intelligentie en digitalisering) productiever en innovatiever worden. Deze ontwikkeling kan de tweedeling tussen mensen en ondernemers vergroten én verkleinen.

Thema 7. Milieu en klimaat

Waar staan we in 2050?

- Het klimaat is veranderd. Het is gemiddeld warmer geworden, met grotere perioden van droogte. Daarnaast zijn er ook periodes met (veel) meer neerslag. Tilburg past zich daar doorlopend op aan door de leefomgeving meer te vergroenen en ruimte te bieden voor wateropslag (klimaatadaptief).

- Er is voldoende duurzame en betaalbare energie en warmte beschikbaar voor inwoners, bedrijven en instellingen in de stad.
- De energie-infrastructuur is zodanig aangepast, dat energie overal bereikbaar en beschikbaar is.
- Wonen, industrie, logistiek en transport hebben duurzame energiedragers. Zo is luchtverontreiniging geen probleem meer (NOX, SO2 en fijnstof). Dit komt de gezondheid van de Tilburgers ten goede.

Waar staan we nu?

Het onderdeel Lucht & Klimaat scoort erg wisselend. Wateroverlast en hittestress scoren relatief slecht en de hittestress neemt t.o.v. 2019 toe. Voor uitstoot van schadelijke stoffen zien we een wisselend beeld. Een aantal emissies scoort uitstekend en ontwikkelt zich positief in de tijd (stikstofoxiden en ammoniak) of is uitstekend, maar neemt wel iets toe (NMVOS (vluchtige organische stoffen)). Fijnstof scoort goed, maar loopt wel terug. De concentraties ozon en stikstofoxiden evenals de emissies koolstofdioxide en methaan scoren redelijk en zijn met uitzondering van concentratie ozon ook minder geworden. Vanwege de geografische ligging van Tilburg op zandgrond heeft Tilburg geen probleem met bodemdaling en scoort uitstekend.

Het onderdeel Energie & Grondstoffen scoort goed tot uitstekend. Zo is het geplaatste vermogen aan zonnepanelen gestegen in Tilburg en zien we een verbetering in de energielabels van huishoudens. Ook zien we een daling in het elektriciteits- en gasverbruik van bedrijven. In Tilburg is een warmtenet aanwezig waar 29.000 woningen op zijn aangesloten. Deze woningen gebruiken geen gas. Daarnaast is het aandeel huishoudelijk restafval gedaald en is het scheidingspercentage van fijn en grof huishoudelijk afval gestegen. De hoeveelheid opgewekte windenergie is voor verbetering vatbaar en is gelijk gebleven ten opzichte van de vorige meting.

Het onderdeel Bodem & Oppervlaktewater scoort matig tot slecht. De emissies (fosfor en stikstof) en de biologische waterkwaliteit scoren matig. Maar ze tonen wel een verbetering ten opzichte van de vorige meting in 2019. De indicatoren verhard oppervlak en stikstofdepositie op water scoren slecht. We zien een kleine stijging in de depositie van stikstof op het water.

Het thema Milieu en Klimaat geeft in vergelijking met andere gemeenten een divers beeld. Tilburg scoort beter als het gaat om Lucht & Klimaat en Energie & Grondstoffen en relatief slechter als het gaat om Bodem & Oppervlaktewater.

Thema 8. Arbeid en vrije tijd

Waar staan we in 2050?

- De economie van Tilburg heeft in 2050 een sprong vooruit gezet met als gevolg meer verdienvermogen, beter betaalde banen en meer toegevoegde waarde voor brede welvaart. Zo is er voor onze inwoners en werkenden uit de regio aantrekkelijke werkgelegenheid in de stad en is er veel aanbod van praktisch en theoretisch werk op verschillende niveaus.
- De arbeidsparticipatie is optimaal. Inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt hebben een betaalde baan of volgen een opleiding. Of ze zetten zich maatschappelijk betekenisvol in. De bestaanszekerheid is in de afgelopen 25 jaar fors toegenomen.
- Een deel van onze werkgelegenheid wordt ingevuld door tijdelijke arbeidskrachten van buiten. Deze mensen zijn volledig ingeburgerd in onze wijken en buurten.
- Inwoners hebben meer vrije tijd. Die zetten zij deels in voor zorg aan familie en buren. Ze werken mee aan collectieve initiatieven. Dit zorgt voor sociale samenhang.
- Voor dagelijkse recreatie, sport en cultuur zijn voldoende mogelijkheden in en om de stad aanwezig.

Waar staan we nu?

Het thema arbeid en vrije tijd scoort over het algemeen goed. De werkgelegenheidsfunctie scoort matig, dat is de verhouding tussen het aantal banen en de beroepsbevolking. Maar we zien wel dat de verhouding tussen het aantal banen en de beroepsbevolking beter wordt in vergelijking met 2019. Daarnaast zien we dat er minder vergroening van het arbeidsbestand is. Vergroening is het aandeel jongeren tussen de 15 en 25 jaar. Ook is er minder demografische druk ten opzichte van 2019.

De indicator benutting arbeidspotentieel scoort uitstekend. We zien een kleine stijging in de netto arbeidsparticipatie – het aandeel werkzame beroepsbevolking in de bevolking. Ook zien we een forse daling in werkloosheid en arbeidsongeschiktheid ten opzichte van 2019. Wel stijgt het aantal jongeren dat werkloos is licht, maar deze indicator scoort nog steeds goed.

In vergelijking met andere gemeenten scoort Tilburg op dit thema beter.

Thema 9. Mobiliteit

Waar staan we in 2050?

- De stad is gegroeid en daarvoor was een stevige doorontwikkeling van hoogwaardig openbaar vervoer essentieel. Tilburg en de dorpen zijn hierdoor uitstekend bereikbaar met snelle bussen, comfortabele en veilige fietsverbindingen en een soepel doorstromend autonetwerk. Parkeren in hoogwaardige transferia en parkeerhubs heeft een vlucht genomen. Hierdoor is de stad ook verrijkt met een dekkend netwerk van kleinschalige en schone stadslogistiek.
- Mensen fietsen en wandelen meer. Ook maken ze meer gebruik van het openbaar vervoer. Daarmee is er meer leefruimte ontstaan voor groen en spelen.
- De bereikbaarheid van de stad en dorpen is verbeterd. Zo heeft Tilburg een Bus Rapid Transit. Deze busverbinding met minder kleine haltes rijdt van het centrum naar Stappegoor, de Universiteit, het Wagnerplein en de Reeshof. Ook rijdt de bus door naar de dorpen, de Efteling, Belgische dorpen en Eindhoven Airport. Uiteraard sluit de bus naadloos aan op het vervoersnetwerk van Brainport.

Waar staan we nu?

Het thema bereikbaarheid en mobiliteit scoort erg wisselend. De huidige Tilburgse situatie is vergeleken met 2019. De gemiddelde afstand tot stations is toegenomen. Niet omdat de treinstations van locatie zijn gewijzigd. Maar er is nieuwbouw op grotere afstand van de stations gerealiseerd. De gemiddelde afstand tot hoofdwegen is iets kleiner geworden, maar scoort nog relatief slecht.

We zien een flinke toename in het aandeel schone voertuigen van bedrijven én van particulieren. Het aantal laadpalen is ook flink toegenomen ten opzichte van 2019. Het fietsklimaat is iets verbeterd, maar inwoners zien ruimte voor verbetering op dit punt. De filezwaarte tenslotte, is iets groter geworden en scoort nog relatief matig.

In vergelijking met andere gemeenten in Nederland scoort Tilburg voor het thema Bereikbaarheid & Mobiliteit meestal relatief beter.

Thema 10. Materiële welvaart

Waar staan we in 2050?

- Van ons bruto stedelijk product kunnen Tilburgers comfortabel leven. De economische meerwaarde is nodig om te investeren in het sociale en ecologische kapitaal. Je moet het in de economie verdienen om het ergens anders uit te kunnen geven. Het verdienmodel van Tilburg kenmerkt zich door innovatieve (maak)economie.
- Bestaanszekerheid is nagenoeg voor alle inwoners gerealiseerd. Door jarenlang stevig in te zetten op financiële rust en zekerheid, maar ook op andere zekerheden zoals een fatsoenlijk dak boven je hoofd, voldoende te eten, toegang tot goede en betaalbare zorg en onderwijs, en werk of een andere dagbesteding hebben we dit bereikt. Het helpt dat het verdienvermogen van de Tilburgse economie fors is verhoogd en daarmee ook de inkomens van de inwoners.
- We hebben een gezonde en diverse economische structuur, waarvan industrie, digitale economie en een innovatief MKB het fundament vormen. Een stevige voedingsbodem voor het ontwikkelen van nieuwe digitale toepassingen voor de zorg, het onderwijs en duurzaamheid.
- De economische structuur is circulair en energetisch duurzaam. Met circulair bedoelen we zo veel mogelijk gebruik maken van herbruikbare grondstoffen. Met energetisch duurzaam bedoelen we dat de energie die de economie gebruikt, uit vernieuwbare bronnen komt.

Waar staan we nu?

We scoren vrij wisselend op dit thema. Aan de ene kant hebben we een sterke kennisinfrastructuur met een relatief gezonde arbeidsmarkt. Aan de andere kant profiteert niet iedereen daarvan mee. Bijstand, (buffer) vermogen huishoudens en arme huishoudens scoren (ruim) onder de maat.

We zien een stijging in het Bruto Regionaal Product (BRP) per hoofd van de bevolking. Het aantal mensen in de bijstand is iets afgenomen. Het vermogen van huishoudens en het inkomen van personen is iets toegenomen. Maar we scoren op deze punten nog steeds relatief slecht. We zien dat het aandeel arme huishoudens en de inkomensongelijkheid iets toegenomen is. Dat betekent dat niet iedereen in de gemeente Tilburg meeprofiteert van de BRP- en inkomensstijging. De tweedeling lijkt daarmee groter te worden.

Als we kijken naar de leegstand, dan zien we een daling in het aantal leegstaande winkels of kantoorruimte. Leegstand kantoorruimte scoort wel nog relatief slecht. Tenslotte zien we een flinke daling in de voorraad van bedrijventerreinen. We hebben dus weinig bedrijventerrein direct uit te geven. Op dit punt scoren we slecht.

In vergelijking met andere gemeenten in Nederland scoort Tilburg relatief slechter op het thema Materiële welvaart & Inkomen.

Thema 11. Welbevinden

Waar staan we in 2050?

- De meeste Tilburgers zijn gelukkig en iedereen durft zichzelf te zijn.
- Tilburgers vertrouwen elkaar. Ze zijn tolerant naar anderen. Ze helpen elkaar. Ze werken samen. Ze nemen deel aan verschillende sociale netwerken en voelen zich daardoor zelfredzaam. Ze ervaren dat ze niet in de steek gelaten worden. Sociale netwerken zijn een vangnet voor inwoners.
- Tilburgers hebben vertrouwen in de overheid en in de democratie en zetten zich hiervoor in (burgerschap).

Waar staan we nu?

Het thema welbevinden en vertrouwen scoort erg wisselend. Kijken we naar vertrouwen, dan zien we dat het vertrouwen in instituties t.o.v. 2019 fors is toegenomen. Denk aan politie, rechters, leger, pers, EU, banken en ambtenarij. Inmiddels scoren we op dit punt relatief goed. Het vertrouwen in de politiek (Tweede Kamer) en in de medemens is ook toegenomen, maar scoort nog relatief matig. Vertrouwen in de medemens en in instituties toont al jaren een pad van groei. De stijging van het vertrouwen in de politiek zou als momentopname kunnen worden betiteld.

Het aantal mensen dat tevreden is met hun familieleven scoort slecht, maar is wel verbeterd ten opzichte van 2019. Tegelijkertijd zien we dat de tevredenheid met het leven uitstekend scoort, maar wel iets is afgenomen. Het percentage personen dat zelfredzaam is, is ook toegenomen en scoort uitstekend. Aan de andere kant zien we dat de indicator stress slecht scoort en ook is toegenomen ten opzichte van de vorige meting.

In vergelijking met andere gemeenten scoort Tilburg relatief vergelijkbaar of beter op het thema Welbevinden & Vertrouwen. Alleen in vergelijking met studentengemeenten scoort Tilburg slechter.

Thema 12. Cultuur

Waar staan we in 2050?

- Elke Tilburger krijgt de kans om deel te nemen aan culturele opleidingen en manifestaties. Van blaaskapel tot Rockacademy. Dit noemen we breedtecultuur. Cultuur draagt ook een stevig steentje bij aan de zorg. Door bepaald cultuuraanbod help je mensen die bijvoorbeeld depressief zijn.

- Tilburg is nog steeds een evenementenstad met een heel eigen, stoer karakter. Denk aan Road burn, kermis, Levenslied, Circolo, carnaval en (top)sportevenementen.
- Tilburg is dé stad van en voor makers. Hier ademen kunstenaars, ontwerpers en creatieve makers vrij. Tilburg kent daardoor een topaanbod aan cultuurvoorzieningen. Denk aan theater, muziekconcerten en musea. En of het nu gaat om De Pont, Textielmuseum, Natuurhistorisch museum, Stads museum, Paleis-Raadhuis, Poppodium 013, Theaters Tilburg en de vele kleinere theater- en poppodia, allen genieten grote bekendheid in binnen- en buitenland en trekken jaarlijks vele bezoekers naar Tilburg.
- We koesteren het Tilburgs erfgoed en houden hier rekening mee bij de stedelijke en maatschappelijke ontwikkeling. Zo inspireert het oude het nieuwe.

Waar staan we nu?

Onderzoek laat zien dat de afstand tot podiumkunsten en de afstand tot musea goed scoort. De afstand tot podiumkunsten is zelfs een beetje afgenomen t.o.v. 2019. De afstand tot musea is iets toegenomen. Dit komt met name door nieuwe woningen die gemiddeld iets verder af liggen van bestaande musea.

Het punt rijksmonumenten is heel licht verslechterd ten opzichte van de vorige meting. Relatief scoort dit nog altijd slecht. Het onderzoek meet het aantal rijksmonumenten per inwoner. Het aantal inwoners in Tilburg is gestegen, vandaar de verslechtering. Het aantal gemeentemonumenten, het aantal erfgoedkaarten en de oppervlakte van beschermde stads- & dorpsgezichten in gemeente Tilburg is gelijk gebleven over de tijd gezien.

Het thema Kunst en Cultuur geeft in vergelijking met andere gemeenten een divers beeld.

Arcadis geeft aan dat het huidige beleid een verslechtering van de leefomgeving in 2050 laat zien. Met name evenementen komen in de verdrukking door de verdichtingsopgave (schaarste aan ruimte).

De jongeren in de stad prijzen de gezellige sfeer in het centrum. Er zijn veel en veel diverse winkels, leuke activiteiten en festivals, gezellige horeca in o.a. de Korte Heuvel en de Emmapassage, Willem II, de kermis, carnaval, goede voorzieningen en een bloeiend (sport)verenigingsleven.

Het smalle pad naar brede welvaart

Zoals in dit hoofdstuk is te lezen, gaat het nog niet bij alle thema's van brede welvaart even goed. We moeten dus investeren om het brede welvaartsniveau in onze stad en dorpen te verhogen. Ons investeringsvermogen is uiteraard niet onbeperkt. Dit dwingt ons om keuzes te maken. Keuzes over investeringen in de economie, het sociaal domein en ecologie. Maar ook keuzes die niet ten koste mogen gaan van later of andere plaatsen. Het vergt een sterke morele ruggengraat om dit te doen. Volgens Kim Putters is dit het smalle pad naar brede welvaart. In het volgende hoofdstuk bespreken we hoe we het maken van die keuzes en komen tot een focus met onze partners in de stad verder vorm willen geven.

Afbeelding 3. Uitsnede van het Getekend verslag van het Symposium Tilburg 2050, februari 2025.

5. Samenwerken in de Alliantie 013

Brede welvaart is van ons allemaal

In 2025 zijn we gestart met een nieuwe beweging: de Alliantie 013. Een beweging met een duidelijke focus: een breed welvarend Tilburg in 2050! Hiermee zetten we de Tilburgse traditie voort van samen werken aan de stad en dorpen. Samen met o.a. woningbouwcoöperaties, ondernemers, inwoners, de gezondheidszorg en welzijnswerk. En in verbinding met de gebiedsteams in de wijken en dorpen.

Estafette

Brede welvaart kent geen eindpunt. Een vaste route evenmin. Er is behoefte aan een veerkrachtige beweging die ontwikkelt, aanpast, reflecteert, volhoudt en voortduurt. Eén die open is en groeit. Die zich laat leiden door brede welvaart als perspectief én kompas. Werken aan brede welvaart is als een estafette lopen door de generaties heen. Met partijen, die het stokje over kunnen geven, als uit de monitoring blijkt dat er behoefte is aan werkzaamheden, die zich richten op een ander thema. Juist daarom is het belangrijk dat zoveel mogelijk partners aanhaken die een bijdrage willen leveren aan deze opgave.

Hoe gaan we aan het werk?

We werken richting 2050 aan een evenwichtige ontwikkeling van Tilburg. Maar er komen steeds nieuwe uitdagingen. Om goed zicht te houden op deze evenwichtige ontwikkeling, is monitoring van belang. Op gezette tijden maken we een nieuwe 'foto van de stad'. Zo zien we of maatregelen die we nemen de juiste impact hebben. En weten we hoe Tilburg ervoor staat en welke thema's van brede welvaart om aandacht en actie vragen. De opgaven zijn groot. Dit betekent dat we afwegingen en keuzes moeten maken. Niet alles kan overal. Niet alleen omdat we daar niet de mensen voor hebben. Tilburg heeft een schaarste aan ruimte. Kies je in een gebied voor groen en natuur, dan kies je niet voor wonen. Of je kiest voor andere vormen van wonen.

Op basis van de foto van de stad stemmen we slim af wat Tilburg nodig heeft. En welke uitdagingen in gezamenlijkheid moeten worden opgepakt of juist door één partij. Zodat de te kiezen oplossingsrichtingen en investeringen elkaar versterken en niet onbedoeld afzwakken. Samen bepalen we welke acties en werkzaamheden we oppakken. Brede welvaart dient zo als kompas, brengt focus en wordt een belangrijk concept voor beleidsmakers, maar ook voor bedrijven en instellingen.

We variëren in tijd, ruimte en middelen. We kijken en bepalen waar onze inzet het meest nodig is. Bestuurders stappen daarbij deels uit hun eigen besturingsstelsel en we luisteren naar elkaar. Hierbij dansen we tussen de schalen en kijken waar de opgave speelt: (inter)nationaal, provinciaal, regionaal, stad, dorp, wijk of buurt. En of het een opgave is die nu direct, straks of in de verdere toekomst opgelost moet worden. Op die manier bepalen we een investeringsagenda. Onze aanpak kan verschillen per dorp, gebied, wijken of buurt als daar een noodzaak voor is. We durven ongelijk te investeren om gelijke kansen te creëren.

Samen investeren, coördineren en afstemmen

Tilburg kent veel samenwerkingsverbanden. Voor een bepaald onderwerp of juist voor een bepaald gebied. Iedere wijk en buurt heeft zijn uitdagingen. Die zijn vaak het beste in de wijk zelf op te lossen. Denk in dit verband aan de kernalliantie in het kader van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV). De partners uit deze alliantie werken vanuit de GROW+V waarden in Noord en West. Zij maken ook onderdeel uit van de Alliantie 013, aangevuld met partners voor andere gebieden en/of thema's. De alliantie 013 kan de relatie leggen met andere thema's en partijen om wellicht nog meer te bereiken in een gebied. Of efficiënter te werken door een betere afstemming.

[illegible]

We leven in een tijd van grote transities

Deelnemers slaan de handen ineen

Gemeente Tilburg

Hoe willen we samenwerken?

In de Alliantie 013 geven we elkaar de **ruimte** om initiatief te tonen en een eigen(wijs) geluid te laten horen. Juist de verschillen tussen de leden geven kansen en maken de Alliantie bijzonder. Zo halen we het beste uit onszelf en uit elkaar. Het kan ook betekenen dat leden even een stap terug doen in een gebied, omdat er juist behoefte is aan een andere aanpak of een andere mix van partners. Dit is de brede welvaartsgedachte: waar nodig voorbij de eigen corebusiness en belangen kijken.

In de Alliantie 013 blijven we **vernieuwen** en het **lef** hebben om dingen anders te doen. De Alliantie durft tegen de stroom in te gaan en buiten de lijntjes te kleuren. Het resultaat van een breed welvarend Tilburg staat voorop. De Alliantie is een beweging waar iedereen aan mee kan doen. In Tilburg houden we niet van gesloten bolwerken. Waar we wel van houden is experimenteren. Dit gebeurt in een frisse en energieke setting die organisch (ongeorganiseerd) is van aard. We leren van de onverwachte wendingen en bouwen zo kennis op. We experimenteren niet om te experimenteren: We willen resultaat zien!

In de Alliantie 013 **werken** we **daadkrachtig**. Brede welvaart en de Alliantie 013 bieden een solide basis voor de toekomst van Tilburg. We denken goed na over wat we doen, hoe we ons geld besteden en vertellen het eerlijke verhaal. Wat kunnen we wel als Alliantie en wat kunnen we niet. We bewegen als Alliantie mee met de uitdagingen in de stad en regio. De woorden 'stilstaan' of 'niets doen' kennen we niet in Tilburg!

In de Alliantie 013 **verbinden** we **met passie**. In Tilburg luisteren we naar elkaar, verdiepen we ons in de zorgen van anderen en staan we open voor de ideeën van anderen. Tilburgers zijn doeners, vernieuwers en verbinders. En altijd gericht op het verschil maken voor de mensen in de stad en dorpen. Het mag groots en meeslepend, maar het hoeft niet. Misschien zelfs liever niet, want een beetje ingetogenheid past ook bij Tilburg. Met bevlogenheid werken we samen. Samen staan we sterker en dat vuurtje wakkeren we graag aan.

In de Alliantie 013 hebben we **vertrouwen** in elkaar. De organisaties in de stad durven de handen in een te slaan. Dit vertrouwen in elkaar is het fundament van de Alliantie. Elke organisatie is bereid zich naar vermogen in te zetten voor de toekomst van de stad en krijgt daarbij ook de ruimte van de anderen om dat te doen op een manier die past bij de organisatie. Vertrouwen betekent ook niet alles over doen wat een ander al heeft gedaan. Zo delen we informatie over gebieden en kijken in de stad, over op stapel staande ontwikkelingen en mogelijke oplossingsrichtingen.

Het mag duidelijk zijn: we pakken de uitdagingen in Tilburg samen op en doen dit op onze eigen manier. We willen elkaar inspireren, uitdagen, scherp houden en bevragen. Het gaat om samen leren en steeds beter doen. Koers houden en ook monitoren of dat goed gaat.

Hoe ontmoeten we elkaar?

Één keer per jaar organiseren we een Congres Brede welvaart. Tijdens het congres staan we stil bij de nieuwe uitkomsten van de laatste meting (foto van de stad). Samen bepalen we de juiste vervolgstappen, die nodig zijn om weer een stap dichterbij een breed welvarend Tilburg te komen. En we hebben altijd oog voor de menselijke maat en de kwaliteit van het leven. Zo kunnen mensen ook in 2050 prettig leven, wonen, werken, leren en recreëren in Tilburg.

Sluit je aan bij de beweging. Doe mee!

Afbeelding 5: Getekend verslag van het Symposium Tilburg 2050, februari 2025

Bronnen

- Arcadis, Foto van de Leefomgeving, i.o.v. gemeente Tilburg, 2024
- Atlas Research, Breuklijnen in Brabant, 2023
- Draghi-report, The future of European competitiveness. A competitiveness strategy for Europe, september 2024
- Gemeente Tilburg, Toekomst Tilburg 2040 - Raadsvoorstel en notitie, Tilburg 2012
- Gemeente Tilburg, Omgevingsvisie 2040, Tilburg 2015
- Gemeente Tilburg, Agenda Sociaal 013, Tilburg 2017
- Gemeente Tilburg, Fotoalbum Tilburg in 2050, 2024
- Het PON & Telos, Brede Welvaart foto, Tilburg in 2050, i.o.v. gemeente Tilburg, Tilburg 2024
- Het PON & Telos, Ervaren Brede Welvaart in Brabant, i.o.v. provincie Noord-Brabant, Tilburg juni 2023
- Janssen, Joks, Renovatio ruralis. De wederopbouw van het Nederlandse platteland, inaugurele rede, Tilburg 13 december 2024
- Mommaas, Hans, Symbiosis. Over de relatie tussen kennis en beleid, afscheidsrede, Tilburg 13 december 2024
- Provincie Noord-Brabant, Bevolkings- en woningbehoefteprognose Noord-Brabant – Actualisering 2023, 2023
- Putters, Kim, Navigeren op het smalle pad naar brede welvaart. Maatschappelijke transitie en ons poldermodel, inaugurele rede, Tilburg 4 november 2024
- Raspe, Otto, Koersen op het kompas van brede welvaart, inaugurele rede, Tilburg 4 november 2024
- Resultaten Sprokkelfase Tilburg in 2050, gemeente Tilburg, 2024
- Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen in 2050, Gematigde groei, 2024

**GEMEENTE
TILBURG**

MEER WETEN?
denkmee.tilburg.nl/2050

